

Oglas

se računajo po vrstah v petitu. Za večkratno naročilo s primernim popustom. Poslana osmrtnice in javne zahvale domači oglasni itd. se računajo po pogobu.

Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu. Nefrankovani dopisi se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnino, reklamacije in oglase sprejema upravništvo. Naročnino in oglas je plačevati loco Trst.

Uredništvo in tiskarna se nahajata v ulici Carintia št. 12. Upravništvo, in sprejemanje inseratov v ulici Molin piccolo št. 3, II. nadst.

Edinost

Glasilo političnega društva „Edinost“ za Primorsko.

Edinost je moč!

„Edinost“
Izhaja enkrat na dan, razun nedelj in praznikov, ob 6. uri zvečer.
Naročnina znaša:
Za celo leto . . . . . 24 kron
za pol leta . . . . . 12 „
za četrlet . . . . . 6 „
za en mesec . . . . . 2 kroni
Naročnino je plačevati naprej. Na naročbe brez priložene naročnine se uprava ne ozira.
Po tobakarnah v Trstu se prodajajo posamezne številke po 6 stotink (3 nvc.); izven Trsta pa po 8 stotink (4 nvc.)
Telefon št. 870.

Izdajatelj in odgovorni urednik Fran Godnik.

Lastnik konsorcij lista „Edinost“.

Natisnila tiskarna konsorcija lista „Edinost“ v Trstu

Pod vplivom fanatizma.

»Soča« je bila objavila pred kratkim članek, naslovljen »V znamenju fanatizma«, v katerem je pisec žigosal neki slovenski list, zaradi izjave, da mase moramo fanatizovati. Dotične številke »Soča« sicer nimam več pri roki, vendar se spominjam, da da avktor rečenega članka podaja definicijo fanatičnega človeka, ki drvi slepo za nekim ciljem, ne da bi znal: kako in zakaj?!

Avktor v »Soči« ima prav, saj vidimo, kako grede naše stranke le za tem, da bi fanatizovale mase, tako, da bi le-te sledile njihovemu vodstvu v našem domačem boju. Vidimo, da je vse naše javno življenje, osobito pa naše časopisje pod vplivom neke tlačeče mōre, neke nezdrave, okužene atmosfere. To pa zato, ker se ves naš domači boj vrši res v znamenju fanatizma.

Ta fanatizem pa ni samo na strani takozvani klerikalcev — kajti le o fanatizmu na tej strani je govoril člankar v »Soči« — temveč istotako na strani takoimenovanih naprednjakov. Fanatizem zamore biti ne samo verski ali naroden, ampak tudi političen. Fanatizem znači ono stanje, ko je posamičnika ali maso tako prevladala strast, da ta posamičnik ali masa preganja vsacega drugega mislečega. Mi primorski Slovani imamo priliko, da moremo vsaki dan in na lastni koži okušati strup narodnega fanatizma, ki je naše sosede druge narodnosti tako popolnoma prevladal, da nam le-ti v svoji slepi strasti odrekajo celo eksistenčne pogoje, pravo do našega narodnega obstanka; mi vidimo, da naši italijanski sodeželani dostikrat celo naše eksistenco tajé. Vse to je posledica njihovega narodnega fanatizma.

Kaj zamore storiti politični fanatizem, to vidimo vsaki dan pri naših bratih na Kranjskem in — Bogu bodi potoženo — tudi na na Goriškem. Strast je te naše brate tako prevladala, da pozabljajo na vse obzire ter se mejsebojno koljejo in preganjajo, a vse to baje v ime »načel«. Oni nam zatrjujejo na polna usta, da hočejo s svojimi »načeli« osrečiti svoj narod, a o vsem tem v resnici pozabljajo na svoja načela, na svoj narod, za katerega baje delajo.

To je delo fanatizma! In v tem slepem fanatizmu se preganjajo vsi drugače misleči, bojkotirajo se sicer še tako pošteni in narodni trgovci edino zato, ker so drugačnega

političnega mišljenja; napadajo se javno in vlačijo po časopisih uradniki, ki pripadajo nasprotni stranki ter se jih denuncira in ovaja na zgoraj itd. itd.

Vse to dela fanatizem!

Najnovejši dokaz pa, kam zamore človeku dovesti fanatizem, vidimo na goriškem »Primorskem Listu«, ki se spodtika nad tem, ker se so pogreba pokojnega srbsko-pravoslavnega župnika udeležili nekateri slovenski katoliški duhovniki.

To je že najgrši fanatizem, ker sega preko groba!

Ne mislim prepirati se z gospodo dogmah, a menim vendar, da je Kristus učil ljubezen in strpnost do vseh. Poleg vsega tega je treba tudi pomisliti, da živimo sedaj v dobi verske tolerance, a ne več v dobi inkvizicije....

Kamorkoli pogledamo okoli sebe, povsodi vidimo, da se vrši mej nami res vse v znamenju in pod utisom fanatizma. Fanatizem pa je nezdrav: je strup za narodno življenje. Fanatizovan človek sicer sledi slepo proti nekemu cilju, ne brigaje se za lastno nevarnost; takov človek drvi naprej in ne pazi na nevarnosti, ki preté tudi njemu samemu; on torej drvi slepo naprej, in niti ne misli, da morda drvi — v svojo pogubo! Človek pa, ki ima pred seboj določen cilj in ki je trdno sklenil, da mora doseči ta cilj, ta človek mora tudi vedeti, kake nevarnosti mu prete na poti. Kajti le tedaj, ako se zaveda nevarnosti, ki ga obdajajo, znal se bo izogibati tem nevarnostim in bo kljub temu stopal naprej odločno in nevstrašeno.

Ker velja o posamičnih ljudeh, to velja tembolj o celih strankah. Vsaka politična stranka mora imeti pred sabo neki določen cilj! In stranka, katera ima pred sabo jasno določen cilj, paziti mora v prvi vrsti na to, da se temu cilju ne izneveri, to je, da ne zaide na pota, ki ne morejo dovest do cilja. In naše slovenske stranke imajo baje — vse namen, da osrečijo naš narod, ali fakt je vendar ta, da narod naš vzlic temu zatrjevanemu splošnemu namenu — trpi!

Naše slovenske stranke hoté osrečiti narod, a ga kljub temu onesrečujejo! Zakaj to? Zato, ker so vse naše stranke pod vplivom fanatizma, ki jim ne pripuščá, da bi mirno in trezno presojale stvari. Naše stranke hoté osrečiti narod vsaka po svoje, a vsled mejsebojnih borb pozabljajo na narod.

Vsaka stranka vidi le nasprotno stranko, katero treba uničiti na vsaki način, ne vidi naroda, ki le trpi vsled tega.

Vse to je delo strankarskega fanatizma! Mi pa se moramo vprašati žalostno: doklejš bo še trpel naš narod pod vplivom fanatizma?

Kdaj stopi pri nas trezni razum na mesto fanatizma? Kdaj dobimo Slovenci mož, ki bodo — četudi po različnih potih — vendar složno stopali za enim in istim ciljem — narodne sreče?!

Narod, narod! Kje si!?

Slavoljub Podslapinsky.

V Trstu, 14. avgusta 1900.

Predsedništvo c. kr. deželnega sodišča in laški državni jezik. »Osservatore Triestino« prinaša v svoji številki od 11. t. m. »avviso«, s katerim predsedništvo c. k. deželnega sodišča v Trstu razpisuje mesto sodnega sluga na c. kr. okrajnem sodišču v Podgradu.

Ta razglas je sestavljen edino le v laškem jeziku. Kako je prišlo predsedništvo c. kr. deželnega sodišča, katero je vendar sicer precej nepristransko, do laškega razglaša za c. k. okrajno sodišče v slovenskem Podgradu, to nam je popolnoma nepojmljivo. Okraj podgrajski ima izključno le slovensko in hrvatsko prebivalstvo, mej katerim se ne nahaja niti deset Lahov, itak le začasno bivajočih tam. Naravno bi bilo torej, da so natečaj razpisali v slovenskem ali hrvatskem jeziku, kateri edini bo rabil novemu sodnemu slugi v njegovem poslovanju. Znamo sicer, da naši okosteneli birokratje nočejo še pripoznati slovenski časti notranjega uradnega jezika in da bi razpis kake službe v slovenskem jeziku smatrali smrtnim grehom. A tudi po teh zastarelih nazorih ne bi bili smeli službe na podgrajskem sodišču razpisati v laščini, kajti notranji službeni jezik za podgrajsko sodišče je nemški. Nam ne prihaja niti na kraj pameti, da bi branili predpravice nemškega jezika, a odločno prosvedovati moramo proti temu, da se nam tukaj na Primorskem laščina vsiljuje za državni jezik, ko se do tega v Avstriji ni mogla dokopati niti nemščina. Lah se že dovolj trudijo, da nas pripravijo za blaženo Italijo; ni torej treba, da jih v tem še podpirajo tudi c. kr. oblasti. Mi ne zavidamo

Italijanom njihovih pravic, a zahtevamo jih odločno tudi za se!

Josip Juraj Strossmayer bo dne 2. septembra slavil petdesetletnico slavnega in blagoslovljenega biskupovanja svojega. Izvzemši četico, ki se zbira v Hrvatski okolo znane Žida ali požidovljenega krščana, katerega nobena etična vez ne veže na narod in domovino hrvatsko, razun te četice, ki se po jednom delu sestavlja iz peščice spekulantalov, po drugem delu iz peščice zaslepljenec, se pripravlja ves narod hrvatski, vsi rodoljubi — bili to ožji politični somišljeniki biskupovi ali ne — da dostojno proslave ta redki jubilej svojega velikana, dobrotnika, ta svoj ponos, svojega Strossmayerja! Zlasti velike priprave se delajo v Djakovaru. S prvega se bavili z mislijo, da bi iz vseh župnij došle deputacije klanjat se velikemu možu. No to misel so opustili v Djakovu, ker v Djakovem ne bi bilo prostora za toliko ljudij. Mesto tega pa se bodo v vsaki posamični župniji darovale slovesne službe božje in prirejale jubilejne slavnosti. S tem pa ni rečeno, da ne bo nič deputacij. Vsa večja mesteca pošljejo svoja poklonstva v Djakovo. Sosebno sijajna bo ona iz Oseka, rojstnega kraja velikega biskupa. Na jubilejno slavnost pride kakih deset škofov in nadškofov; tudi nadškof Zagrebški dr. Posilović pride najbrže. Na Hrvatskem se nadejajo celo, da bo sam papež s posebnim »breve« čestital Strossmayerju. Ako se to zgodi, bo Josipu Jurju Strossmayerju najsijajnejše zadoščenje za vse klevete, s katerimi so ga obsipali razni klevetniki edino zato: ker je naš, ker je zvest sin svojega rodu, ker je — Slovian!

Na slovesnem banketu v Slatini je župnik Jakovina nastopno označil Strossmayerja: »Ta genijalni mož, ta veliki apostol resnice, ta proslavljeni govornik, ta velikodušni Mecenat, ta neustrahljivi lučonoša, ta občudovalni hrvatski patrijot, ta vseh čestitih Slovanov miljenik, ta naše gore list, naš uzor, naša dika, naš ponos, naša tolažba in naše radovanje: to je slavni vladika, naš J. J. Strossmayer! Sree biskupovo je sree hrvatskega naroda; duša Strossmayerjeva je duša hrvatskega naroda, velika plemenita čela velikega biskupa so pala na oltar ljubavi hrvatskega naroda: biskupova slava je naša slava, njegovi lovor-veneci so naši, njegovi triumfi so triumfi hrvatskega naroda!

Tako je hrvatski rodoljub v divnih besedah označil, kako se vse, kar izhaja od Strossmayerja, zliva v misel in čutstvomnanje naroda. A ker Strossmayer tudi nas Slovence in vse Slovanstvo objemlje se svojo veliko ljubeznijo, njegova slava ne bode le hrvatska slava, ampak bo tudi naša — bo vseslovenska slava! In mi vsklikamo z že imenovanim župnikom Jakovino: Da nam Bog v 19. veku ne bi bil dal nič drugega, nego samo jednega Strossmayerja, izkazal nam je že neizmerno milost.

Odbor »Radogoja« opozarja one abiturijente in vsučiliščišnike, ki žele dobiti od »Radogoja« kako podporo za nadaljevanje naukov, da je čas vlaganje prošenj do konca tega meseca.

Politični pregled.

TRST, 14. avgusta 1900.

Deželni zbor istrski. Včerajšnje zadnje seje deželnega zbora istrskega se je udeležilo 18 poslancev italijanske večine. Predsedoval je deželni glavar dr. Campitelli; vlado je zastopal namestniški svetovalec Fabiani.

Odobrili so zapisnik prošle seje in sprejeli v 3. čitanju zakon o deželni dokladi na državno žganjarino. — Dr. Depangher

PODLISTEK.

19

Zinka Brazilijanka.

Povest. Spisal Ivo Trošt.

Pisar je dogotavljal pogodbo.
Gospa, ki je doslej Zinko natančneje izpraševala, kaj se je učila, kaj zna, kje je bila in kako je žnjo, je sedaj namignila Radu, ki je prijel jednega prepisov pogodbe in ga prečital očetu Gregorju v slovenskem jeziku: — Hm! Tako torej! Vi, ti, Gregor Premrl iz Podnanaoščine na Kranjskem v Avstriji doma in tukaj — Vi sennor — Immanuel Firba iz Sao Paola — hm! sta sklenila danes — hm, resnično in — hm, hm! pokličite gospoda krčmarja! — hm, tako — in pred pričami to-le pogodbo: Prvič: — da — Gregor Premrl da v službo svojo hčer Zinko Premrlovo — hm! — gospodu Immanuelu Firba za šest — deset — ali koliko let že — hm! — prosim! — Za deset! — Za šest — deset, ne? je popravil gospod — — Hm! Po 60 gold. na leto, kar vrže 600 gold. — Drugič: Polovico tega — hm! — torej 300 gold. ali 1000 okroglih mille reisov braziljanskega denarja. Drugo polovico izplača dekletu po dosluženi dobi ali pa še prej g. Immanuel. Hm! hm! Pogodba se

razdeli obema strankama, podpiše in potrdi s pričami. Hm! tako!

— Pa, prosim — je zajeceljal Gregor, ki se mu je zdelo, da ni vsega prav dobro slišal — prosim pa — če bi vrnili —

Rado ga je pogledal silno grdo in mu zažugal: Molči, pasja duša! Kaj pa, če povem Zinki, da nimaš rumene mrzlice, marveč le zlatenico, ki te pa že ostavlja, ker dobro živiš nekaj dni na moje troške. Ali meniš, da pojdeš potem domov?!

Gregor ga je zopet pogledal prav neumno in zamrmral:

— Domov, o, domov pa moram! In zopet je sklonil glavo na mizo.

— Kaj bodo tvoje neumnosti? Tukaj podpiši, na, Grga!

Rado ga je dregnul pod rebra, da je plašno dvignil glavo; pod nos mu je pomolil pisano pogodbo, Gregorju so plesale črke pred očmi in tudi pero v roki mu je hotelo plesati. Pa je je stisnil med prste in s težkimi potezami načrkal ime in priimek. Na mestu pogodbe bi bil lahko podpisal tudi lastno smrtno obsodbo, Rado je zanj delal, govoril, plačeval in mislil.

— Da bo stvar vsem prav, naj podpiše tudi Zinka, je predlagala gospa.

Deklica je bila previdnejša: pregledala

je, prečitala pogodbo in jo vrgla od sebe, milo očitaje vsem, zlasti Radu:

— Vi, slepar! Kdo pa je rekel: za šestdeset let.

— Ti ne razumeš?

— Kaj ne bom umela? Tu je črno na belem.

— No, no, je začel mirneje. — Vidim, da znaš bolje braziljanski nego jaz. Pomota, pomota! Dottor! Drugo pogodbo!

Navidezno mrmraje je začel le-ta delo iz nova.

Gregor je glasno smrčal, otroci so smrčali po tleh in po stolah, Zinka se je čudila, kako je mogoča taka pomota, in gospa jo je tolažila, da se vse popravi, češ: sennor dottor ga ima najbrže nekaj preveč pod kapo.

Navzlic temu mnenju je dottor nenavadno hitro izvršil oba prepisa.

— Tukaj, gospodična, je rekel Zinki — prosim, poglejte in podpišite!

Zinka je nastavila pero, ko je pal na tla baš pred gospo drugi prepis pogodbe. Deklica se je sklonila in ga pobrala, potem pristavila svoj podpis, v naglici na prejšnjo pogodbo, katero je bil tuji gospod v tem hipu položil pred njo, ko je pobirala prepis izpred gospe.

(Pride še.)

je utemeljeval resolucijo proti rabi dvojezičnih tiskovin na istrskih davčnih uradih. Tako ciničnega zasramovanja vlade že dolgo nismo slišali; že dolgo se ni resnica tako drzno postavljala na glavo. Piranski notar je rekel, da izkušnje iz znamenitega leta 1894. naj bi bile poučile vlado, da ni mogoče spremiti narodnega lica pokrajine, ki si hoče ohraniti nedotaknjen svoj slavni značaj. Nesrečno ministerstvo, ki je izumilo dvojezične nadpise, je bilo slab genij vlad, ki so mu sledile; poslednja ministerstva so bila zvesti izvrševalci volje prvega ter so sledila politiki, ki pomenja celo vrsto atentatov na italijanski značaj dežele. Sedanje ministerstvo, ki pluje v politiki Taaffeja, Badenija in Thuna, je dalo Istri novo pljusko z dvojezičnimi tiskovinami na finančnih uradih. Ta naredba da ni bila potrebna; iznišljena je samo zato, da bi zadovoljili nekatere — eksotične politikante. Govornik ne veruje, da bi bila vlada prepričana o dejanskih uspehih svojega narodnega nasilja, kajti vlada mora biti uverjena, da Istra ostane italijanska v kljub vsemu temu. Vendar pa Italijani ne morejo trpeti take osodepolne propagande, ki je škodljiva zlasti kmetijskemu prebivalstvu, ki potrebuje še kaj drugega nego politične agitacije. Dežela protestuje torej proti postopanju vlade; potrpežljivost dežele hoče prekipeti: ista hoče pokazati tudi z dejanji, da si ne da vzeti niti pedi svoje narodne posesti. Dežela naj ne pozabi, da živimo v dobi presenečenj. V Avstriji so narodnostna vprašanja, kakor je rekel neki nemški parlamentarec, tajni zaklad, iz katerega dajejo ministri svoji služinčadi darove, da se ohranijo na oblasti. Italijani vodo najboljše, kako resnične so te besede.

Resolucijo, ki nalaga deželnemu odboru, da izposluje preklicanje naredbe o dvojezičnih tiskovinah, so sprejeli soglasno. Vladni zastopnik je izjavil, da je vlada izdala to naredbo edino le iz varčnosti, ne pa da bi podpirala slovansko agitacijo.

Deželni proračun za leto 1900 z izdatki v znesku 1,247.010 K in dohodki 368.770 K so odobrili ter sklenili, da se ima v pokritje primanjkljaja pobirati deželna doklada po 35% na izravni zemljiški davek, 45% na izravne osebne davke, 100% na užitnino in doklada po 3.40 K na hl' piva, po 20.04 oziroma 13.36 K na opojne pijače. Srečna Istra!

Vladni zastopnik je odgovarjal na interpelacijo posl. Tomasija glede prepovedane rabe imen »Pioppino« in »Castellaro« za »Topolovac« in »Gradinje«. Rekel je, da namestništvo odobruje prepoved, ker sta slovanski imeni v rabi že od leta 1818 (menda še dalje! op. ur.), a italijanski imeni sta novotariji. O spremembi krajevnih imen ima edina odločati centralna vlada.

Glede »slaviziranja« katastralnih map v Pazinu je izjavil isti vladni zastopnik, da je vlada poskrbela za to, da so se hrvaškimi imenom na mapi dodala tudi italijanska ter da bo ista v bodoče preprečala vsako samovoljno prenavljanje imen.

Govorili so še o pazinskem italijanskem gimnaziju, veselili se »sijajnih uspehov« prvega šolskega leta ter pozivali vlado, da bi materinski skrbela tudi za italijanske srednje šole. Posl. Tomasi je kritiziral imenovanje g. Matejčića ravnateljem in členom okrajnega šolskega sveta, kamor bi spadal pač v prvi vrsti ravnatelj italijanskega zavoda Mitis. Posl. Tomasi je ponavljal svojo zahtevo iz prošlega zasedanja, da vlada pošlje v Istro orožnike iz Furlanije in s Trentinskega ter da jim da konje. S tem poslednjim predlogom pa je posl. Tomasi pogorel. Rešili so še več manj vanj važnih vprašanj lokalnega pomena ter je deželni glavar na običajen način zaključil zasedanje.

Korespondenčni biró pravi, da so poslanci o tej priliki klicali »evviva« cesarju; italijanski listi pa ne vedo ničesar o takem izlivu patriotizma. Kdo govori tu resnico?!

K položaju. Notranja politika stoji še vedno v znamenju kombinacij in konjunktur. Kombinirali so vse možno in nemožno o obisku našega ministerskega predsednika pri njega ogerskem tovarišu v Ratotu; in kombinirali bodo tudi sedaj, ko pojde pl. Körber pred cesarja v Isl. Jedni hoté vedeti že sedaj, da to potovanje ne bo v nikaki zvezi s krizo in da bo ministerski predsednik poročal le o tekočih poslih; drugi vedó istotako pozitivno — nasprotno. Celó takih ljudij je, ki tako temeljito čujejo travo rasti, da že poznajo konkretno vse predloge, ki jih bo g. Körber stavil cesarju.

Te dni smo doživeli nekaj prav grozljivega: »Neue Freie Presse« je po svoji stari navadi — kakor tašča vseh avstrijskih ministrov — dajala navodila gosp. Körberju na pot v Isl. In ta navodila so kulminirala v nasvetu, naj razpusti državni zbor. Po njenem menenju bi bilo zopet sklicanje sedanjega državnega zbora brez zmisla, kakor da bi kdo, ki je v nevarnosti za življenje — stavil v loterijo, češ: morda vendar zadnem. Ako pomislimo, da se nobena stranka nima toliko bati novih volitev, kakor baš ona, za katero piše »Neue Freie«, se nam mora pač zdeti, da je ta list hotel ironizovati sebe in svojo stranko, kajti, ako nemški liberalci kličejo po novih volitvah, je to bolj brez-zmiselno, nego če oni, ki je na smrtni postelji, stavi v loterijo.

V nedeljo je bil na Žižkinem polju pri Pribislavu velik češki tabor, ki se je izrekel za najostrejšo opozicijo in je zavrzel Körberjeve jezikovne načrte. Zajedno se je shod izrekel za to, da se ljudsko šteje izvede na podlagi materinega jezika.

Zakoni za povspeševanje irredentizma. Irredentarski listi povdarjajo zlasti vse ono, kar je pokojni kralj Humbert storil za irredento. In storil je veliko. Naglašuje to pa nočemo ničesar očitati pokojnemu. On je bil konstitucionalen monarh v najstrožjem pomenu te besede, ki je svoje pravice omejeval do najmanjše mere. Ako je torej kaj storil za povspeševanje irredentizma, je le odobril, kar so sklenili drugi konstitucionalni činitelji. Ako torej govorimo o tem, kar je pokojni kralj storil za irredentizem, smo le podali nov dokaz za našo staro trditve, da oficijelna in neoficijelna Italija zavzemata blizu jednako stališče nasproti irredentizmu. »Agrarmer Tagblatt« pripoveduje namreč, kako je kralj Humbert sankcioniral dva zakona, ki služita irredenti v prilog. Jeden teh zakonov se tiče javne varnosti. Po tem zakonu Istrani, Tržičani, Goričani in Trentinci, naseljeni v Italiji, niso smatrani kakor tujei in jih torej ni smeti izgnati iz Italije. — Drugi zakon govori o državljanskem pravu. Po tem zakonu uživajo Istrani, Tržičani, Goričani in Trentinci tako imenovano malo državljansko pravo, ki jim daje pravico glasovanja na občinskih in provincijalnih volitvah, dočim jim more kralj podeliti tudi veliko državljansko pravo. In kralj Humbert je izdal celo množico takih dekretov. Kaka razlika med nami in v Italiji! Slovenci in Hrvatje iz Istre so v Hrvatski tujei, da si žive pod zezlom istega kralja, in znani so slučajji, ko se niti javnih zborovanj ne smejo udeleževati. V Italiji pa smatrajo Italijane iz Primorja kakor domačine, katerim posebni zakoni dajejo državljanske pravice. Ako to ni irredentizem, potem res ne vemo, kaj bi zaslužilo to ime! Tako, kakor se godi sedaj v Italiji, se je godilo nekdanj v Piemontu. Tudi tam so odpirali vrata na stečaj Italijanom iz »neodrešenih« dežel, danes odpira Italija svoja vrata, ker smatra Italijane iz Primorja neodrešenimi.

Ali zgodovina bo drugače sodila o Italiji nego je o Piemontu. Poslednji je res sledil narodnemu načelu, Italija pa se je izneverila temu načelu, kateremu se ima zahvaliti za svoj postanek, ker pomaga raznarodovati tuje jej pokrajine. »Agrarmer Tagblatt« opaža povsem umestno, da drzne manifestacije naših Italijanov pribajajo od tudi, ker le-ti smatrajo laškega kralja svojim kraljem, ker se čutijo jedno z italijanskim narodom in ker smatrajo Trst za del Italije, to vse pa zopet radi tega, ker po zakonih Italije oni niso tujei v Italiji! V Italiji je torej v veljavi zakonov, ki najizdatneje povspešujejo irredentizem!

Tržaške vesti.

V slovo. Prejeli smo s prošnjo, da objavimo: V Trstu dobro znani in med vojaštvom splošno priljubljeni polkovnik in zapovednik tukajšnjega domobranskega pešpolka št. 5, Camilo Obermayer pl. Marnach, je imenovan brigadirjem 60. infanterijske brigade v Lvovu. Ker se novi brigadir nahaja sedaj na dopustu, poslovil se je od svojega dosedanjega polka z nastopnim poveljem:

»Od Njegovega Veličanstva imenovan poveljnikom 60. infanterijske brigade, predajem poveljstvo polka gospodu podpolkovniku Zobelnu.

Nad 6 let sem stal na čelu temu lepemu brambovskemu pešpolku v Trstu ter sem po zaslugi izbornega častniškega zbora in

vrlega moštva o vsaki priliki dobival le pohvalo in pripoznanje. Vzlic obstoječim težavam, kakor so: ločene garnizije in mnogojezičnost vojaštva, se je posrečilo svojega cilja svestemu si in neprestanemu prizadevanju poveljnikov batalijonov in častnikov, kakor tudi podčastnikov, vzgojenih po prvo imenovanih, da so vzgojili tudi vzgledno moštvo — skratka, da so ustvarili vzgledno skupnost, ki mora vsakemu posamičnemu pripadniku polka podeliti čut nepremagljivosti.

V nadi, da se ta lepi duh skupnosti in pravega tovarištva, poleg bdečega in zvestega čustva za Boga, cesarja in domovino, tako globoko vkorenini v srečo vsakogar, da bo tudi v bodoče izključena vsaka prememba v tem pogledu, odlagam poveljstvo v roke svojega naslednika z željo, da bi se vsem členom polka vsikdar godilo kolikor le mogoče dobro.

Za udanost, skazano mi vsikdar, za skazano mi zaupanje, skratka za vse, kar je od strani polka vsikdar pripomoglo, da se je posrečilo kar smo započeli, izrekam vsem pripadnikom polka prisrčno in odkritosrčno zahvalo. Istotako se zahvaljujem za čestitke, ki so mi že došle ali mi še dojdejo.

Kamilo Obermayer pl. Marnach,
polkovnik.

Z »lutto nazionale« v Trstu se v uvodnem članku in večih noticah bavi list »Süden«. Omenivši obe sožaljni brzojavki, ki sta bili konfiseirani, piše ta list: »V oigled takim izjavam je pač opravičeno vprašanje: Niso-li ti D'Angeli in Hortisi oni isti ljudje, ki beračijo za vladno milost, ki jim je tudi sicer res vedno in povsod najradovoljneje na uslugo? Ni-li famozni Mauroner tisti, h kateremu hodi namestnik Goëss po svoje informacije in migljaje? Slovanskemu ljudstvu treba povedati, kakim ljudem se tu daje prednost, kako se treba postaviti, ako hočemo dobiti plačilo od avstrijske vlade! To naše ljudstvo je lojalno in cesarju zvesto — postopa pa se z njim kakor s podrejenim slojem, kakor z gručo helotov. Ali — ljudstvo čuti in vidi in misli, — in to, kar misli, ni dobro...«

Da: kdor ni slep, mora videti...

Višek — odkritosrčnosti. V Rimu živé Slovenec nam poroča, da so na pogrebu kralja Humberta nosili tudi venec z napisom: Trst svojem kralju! To je pa menda že višek — odkritosrčnosti.

Senzaoficijalne govornice. Danes se je po mestu raznesla govornica o aretiranju jako odličnih oseb. Aretirani da so v zvezi z dogodki povodom zalovanja. Konkretnega pa nismo mogli izvedeti ničesar, po čemer bi mogli soditi, ali in koliko je resnice na tej govornici.

Z naših sodišč. Včeraj sta bila na tuk. deželnem sodišču obsojena: 51-letni Josip Seirolla zaradi mazaštva (zdravil je bil namreč jetiko) po § 343 kaz. zak. v 3 mesece strogega zapora; in 24-letni Josip Bondel zaradi težke telesne poškodbe v 4 mesece ječe in v plačilo odškodnine v znesku 48 K. (Bondel je bil nekemu tovarišu vrغل v glavo čašo ter ga tako ranil, da poslednji 30 dni ni mogel delati).

Razpravo proti bratom Ivanu, Albinu in Hermanu Ostagna iz Milj, ki so bili toženi radi hudodelstva ja vnega nasilstv po § 99. kaz. zak., ker so dne 31. marca t. l. ranili nekega Andreja Lužo s kamenjem in z nožem, so odgodili, ker je potrebno še nadaljno poizvedovanje. Hermanu Ostagna je med razpravo sodnik prisodil 24 ur zapora, ker se je vedel nespodobno.

Ogenj v gozdu. Včeraj okolo poludne je nastal iz neznanega vzroka požar v gozdu Bortoletti na Opčinah. Trije oddelki tuk. gasilcev so hiteli gasiti. Čez dve uri se jim je posrečilo pogasiti ogenj, ki je napravil znatno škodo.

Požar je nastal včeraj o poludne na podstrešju hiše št. 31. v ulici Navalni. Bržkone je bil dimnik slabo zidan. Ko so prišli gasilci, so goreli že trije prečniki. Po naporih, ki so trajali uro in pol, so pogasili ogenj. Škoda, ki je pokrita z zavarovanjem, znaša nekoliko stotakov.

Poskušen samomor. 23-letna služkinja Marija B., bivajoča pri svoji teti v ulici Chiozza št. 25, se je včeraj — zaradi nesrečne ljubezni — skušala zastrupiti s kopicami od žveplenk. Slučajno je bil zdravnik v bližini, ki je nesrečnici rešil življenje.

Okrajna bolniška blagajna. Tekom prošlega tedna je bilo prijavljenih 482 slučajev boleznj, 464 oseb je proglašanih zdravimi, 928 jih je ostalo v zdravljenju, med

poslednjimi 184 takih, ki so ponesrečili na delu. V 215 slučajih so se bolniki pregrešili proti naredbam zdravnikov. Na podporah se je izplačalo tekem tedna 10.673.—kron.

Dražbe premičnin. V četrtek, dne 16. avgusta ob 10. uri predpoludne se bodo vsled naredbe tuk. c. kr. okrajnega sodišča za civilne stvari vršile sledeče dražbe premičnin: na obali Grumula 1, pohištvo; v ulici Riborgo 4, oprema v zalogi, vrtela, vozički in lajne (organetti); v ulici Acquedoto 45a, pohištvo; v ulici Boschetto 6, žganje; v ulici Alfieri 6, pohištvo.

Vremenski vestnik. Včeraj: toplomer ob 7. uri zjutraj 20.9., ob 2. uri popoldne 24.2 C°. — Tlakomer ob 7. uri zjutraj 766.7 — Danes plima ob 11.26 predp. in ob 11.47 pop.; oseka ob 4.55 predpoludne in ob 5.32 popoldne.

Poučen shod o vinogradništvu. V nedeljo dne 19. avgusta t. l. priredi gosp. Anton Štrekelj, uradnik za vinarstvo na c. kr. namestništvu, v državni trtnici pri sv. Mariji Magdaleni spodnji, kmetijski poučen shod v slovenskem jeziku. Govorilo se bo o najnovejših stvarih, ki so potrebne za naše vinogradnike; razkazovali se bodo razni poskusi, ki so se napravljali v državni trtnici. Pouk se začne ob deveti uri zjutraj. Gledé na veliko korist podobnih shodov, na katerih je smeti stavljati tudi različna vprašanja, vabljeni so vinogradniki iz tržaške okolice in sosednje Istre, da se v obili množini vdeležé tega shoda. Državna trtnica se nahaja ob glavni cesti, ki vodi v Žavlje. Če bo vreme slabo, vršil se bo shod naslednjo nedeljo.

Sveta maša o priliki obletnice blagoslovljenja zastave »Delalskega podp. društva« ne bo ob 8. uri zjutraj, kakor objavljeno in kakor je tiskano na vabilih, ampak bo v nedeljo 19. t. m. ob 9. uri zjutraj.

Društvo „Slava“ od sv. Marije Magdalene spodnje priredi jutri velik koncert na vrtu gostilne »Pri treh kronah« v Rojana u. Začetek ob 5. uri.

Radi jutrnjega praznika izide prihodnja številka »Edinosti« v četrtek popoldne ob navadni uri.

Vesti iz ostale Primorske.

× **Sadovi avite culture.** Iz Marezig, okraja koperskega, nam pišejo dne 13. avgusta: Vrag je bil na Čenturju Velikem to je, v vasi, oddaljeni pol ure od Marezig in spadajoči pod občino Marezige, javen ples ali šagra. Sešlo se je precej ljudi tudi iz sosednjih občin, posebno od sv. Antona in iz Pomjana. Mej temi slednjimi so bili večinoma naši prodanci, ki so prišli na ples edino z namenom izzivanja. Naši ljudje so bili popolnoma mirni. Kar se je raznesla govornica, da Pomjanci namerjajo izzvati boj. In res! Kmalu so začeli izzivati, da je bilo na plesišču vse po koncu. Vendar se na sploh ljudje niso dosti brigali za ta prepir, mené, da je le kak navadni fantovski spor. Vendar, da se za vsaki slučaj prepreči kaj hujšega, so obč. redarji naložili Ponjancem, da imajo z mrakom zapustiti plesišče. Kar naenkrat se je začel kakih 50 korakov od plesišča, strel iz revolverja. Seveda je vse hitelo na ono mesto. Kaj je bilo? Pomjanci so bili začeli v nekatere domačine kamenje metati in ti so seveda hiteli za njimi, da bi doznali čemu to orožje »avite culture«? V odgovor je sledil strel iz revolverja, kakoršnjih so imeli menda vsi Pomjanci. Redarji so takoj iskali onega, ki je streljal, a v odgovor so dobivali zopet strele na različnih krajih. Ranjen k sreči ni bil nihče, a razburjenje je bilo seveda veliko. Vstreljeno je bilo najmanj 5 do 6 krat. Ko so prodanci opravili svoje junaško delo, ali kakor bi utegnil reči governo s tržaškega lesnega trga, »opera di civiltà«, so pobrali hrabri učenci dvatisočletne kulture svoja šila in kopita. Ko so pa bili zunaj vasi, so kričali: »Evviva la bella Istria!« »Evviva l'Istria!« »Abbasso i Croati!« »Morte ai Croati!«

Take sudove rodi mej nami slavna dvatisočletna kultura! Tako nam vzgojuje ta kultura naš ubogi in zapeljani narod!

Doznal sem, da so redarji aretirali jednega teh zapeljancev in so našli pri njem velik mesarski nož. Na vprašanje, čemu da je prinesel s seboj na »šagro« takov nož, izjavil je oni zapeljani siromak, da je vzel s seboj oni mesarski nož za — kruh rezati. Kljub temu so ga izpustili, ne da bi ga izročili oblasti. No, če je to prav onim, katerih se stvar tiče, je tudi meni prav. Vendar sem silno radoveden, čemu so zopet oni drugi vzeli

saboj na javni ples — revolverje?! So-li mar hoteli streljati — bolhe?!

Tukaj imamo zopet enkrat jasen dokaz, kam gre naše ubogo ljudstvo, zapeljano po dvatisočletni civilizaciji in kulturi! Kjer se vrše veselice ali javni plesi, na katerih je navzoče samo naše zavedno ljudstvo, vrši se vedno vse v najlepšem redu, brez najmanjše neprilike; kjer se pa naše ubogo zapeljano ljudstvo greje ob žarkih solne dvatisočletne civilizacije in culture, tam se vidijo tudi mej nami ti sadovi v obliki kamenja, nožev in — revolverjev!

× O »žalni manifestaciji« v deželni zboru istrskem piše »Naša Sloga«: In naš pristrženi deželni zbor istrski? Tudi ta je bil sklican v izredno sejo. Tudi tu so bili vsi navzoči v črnem — in vsi so ganljivo jokali na jokav govor jokajočega se predsednika Campitellija. Korespondenčni biro je le pozabil javiti, da-li je jokal tudi gospod Fabiani. Mi bi verovali, da je tudi on, če že ne radi družega — radi kompanije.

Stari Campitelli, ki je po svoji starosti vrstnik starega »Osservatora«, se je spominjal tistih zlatih časov, ko je pohajkoval po Italiji, kjer je zagledal luč tega sveta. Pa reci, da je tedaj došel sem z drugimi, iztiranimi iz zjedinjene Italije, ker so oni sami, Italijani, pomagali tlačiti italijanski narod. Pod starost se je spametoval, pa je uvidel, da to ni bilo lepo, a za sedaj mu vsaka žilica trepeče za blaženno Italijo. In najmileje potovanje mu je pot v Benetke.

Ta stari je imel un forbito anzi forbitissimo discorso. Le da ga ni bilo vsikdar umeti vsled silnega joka. Tudi v njegovem govoru ni manjkalo aluzij o celokupnem narodu, celo navlašč je povdarjal v govoru tudi bližnje kraljevstvo in ves narod, kako da je smrt kralja neprecenljiva škoda za prvo in za poslednjega. Zaključil je z željo, da ubijalska krogla ne zaustavi Savoje na poti do cilja, prisojenega jej od usode, »teka časa in Pada«.

Vrlo lepe besede in na videz popolnoma nedolžne. Ali mi, ki smo prelistavali stranice zgodovine italijanskega preporoda, jih umemo dobro.

Divno bi bilo, ako bi vode Lima, Mirne in Soče v nekem savojškem jezeru pomešale svoje valove z vodami reke Pad. A po tem jezeru, na električnem parobrodu stari trhleni glukec pod povzdignjeno trobojnico, v desni z rogom za poslušanje, v levi s škatljico konfetov (Campitelli ima namreč vedno konfete pri sebi), katere elegantno ponuja vitki Jeleni in unuku kralja poštenjaka. To bi bile sanje — idila. Samo, da je Jelena Slovanka. Mal zadržek za idilo. Ali ljubav do domovine nadvlada vse, pa bi tudi antipatijo do Slovanov...! (Nadaljnja izvajanja je okrajno glavarstvo v Pulju zaplenilo.)

× Skup zraščeni dvojčici je porodila minoli teden žena narednika Puella, pešp. št. 47 v Gorici. Dvojčici sta bila skupaj zraščeni od sredi prs pa do sredi trebuh. Sicer sta bila otroka normalno razvita. Dvojčici sta prišli živi na svet, a sta kmalu potena umrli. Mati se počuti dobro.

× V Sežani bodo dne 26. avgusta slovesno praznovali in slavili 400-letnico združenja Goriško-Gradišanske z Avstrijo in 70-letni rojstni dan cesarjev. Na vrtnem koncertu in plesu pri »Treh kronah« bo sodelovala vojaška godba e. in kr. pešpolka št. 97. Županstvo v Sežani se tudi skrbno pripravlja za to veselico. Pripravlja se, da bo isti dan slovesna maša v župni cerkvi, in da bo Sežana slovesno odličena: zvečer pa bodo razsvetljava in umetni ognji ter splošna ljudska veselica.

× To je grozno! Pišejo nam: Te dni nam je bila prilika, da smo govorili z nekim Pirancec, ki je pravi tip piranske »družine«. Radovedni smo bili, kako so potekli v Piran »žalostni« dnevi!

»Kakor je bilo v Piranu o priliki razobežanja dvojezične table na našem trgu, tako in še več »žalosti« je bilo teh 12 dni, ko smo »žalovali« za »našim« (!) italijanskim kraljem«.

Tako nam je odgovoril ta latinski sin na naše vprašanje, ter dostavil: »Naša gospoda mislijo, da mi nižji sloji ne umemo, za kaj da gre o takih in sličnih »demonstracijah«, ali kdor misli tako, ta se vara, kajti mi dobro vemo, da je vsa ta »žalost« umetna in prisiljena! Ne bi hotel trditi, da ogromna večina Pirancev ne čutijo za Italijo, ali je tudi takih, ki čutijo v prvi vrsti za — kruh in med te zadnje spadam tudi jaz!

Naša gospoda uprizarjajo prave komedije, ko gre za demonstriranje proti Avstriji, ali pa proti — Slovenem, ali ta zadnja demonstracija je nekako prestrašila celo kolovodje našega mesta! Minoli teden mi je pravil neki Apolonijev delavec sledečo dogodbo (zapomnite si, da vse to pripoveduje Piranec):

»Ko smo bili te dni na obedu vsi skupaj, nam je rekel sam šior Apolonio: »Otroci moji, mi ne, ali naši otroci bodo morali hoditi v slovensko šolo, katero nam vsilijo iz maščevanja«!

Delavci so skočili po konci in najodločnejše protestovali proti taki sili, češ: nas ne prisili nihdo, da bi pošiljali svojo kri v slovenske šole!

Šior Apolonio jim je dostavil: Ako vlada vstanovi take šole, bo zastoj upirati se in ponavljam vam, da ta nesreča zadene še naše otroke. Kakor okameneli da so stali, ko jim je bilo tako pozitivno zagotovljeno, da udobe italijansko-slovensko šolo!

Vse mesto je sedaj pod utisom te »grozne« novice, ki jim je grozna tembolj, ako pomislimo, da so Piranci za en sam dvojezični nadpis zaprli vse javne lokale in se oblekli vsi v črno, žalno obleko!!

Do tu je govoril naš služajni poročevalec iz Pirana, za kar smo mu zelo hvaležni! Ker smo opazili, da je mož precej podkovan, smo vprašali še, kaj da se misli v Piranu o bodočnosti Istre in o razmerju njenih dveh narodnosti.

Nismo se motili, kajti tudi to vprašanje nam je mož razrešil v našo popolno zadovoljnost!

Piranec je rekel: »Mi vsi vemo, da Slovansvo napreduje brzim korakom. Naša gospoda so v prejšnjih časih stanovala večinoma okolo salin. (Tam, kjer Piranci delajo sol). Delali so, kar so hoteli, ker jim je šla vlada povsod in vedno na roko. Zadnji čas se je stvar predrugačila (?? Ured. »Ed.«). Vlada je uvidela (??), da meščani tirajo odprto protiaustrijsko politiko ter je začela vstanavljati slovenske in hrvatske šole (!?) kar je naše signore tako prestrašilo, da si niti stanovati ne upajo več v salinah!!

Najvažnejša je izjava, ki jo je izustil gori imenovani Apolonio o neki drugi priliki in ki se glasi:

»Fin'ora il governo ci ha lasciato ballare come si voleva, ma adesso pare che abbia aperto gli ocelli«.

Po naše bi se reklo: »Do sedaj nas je vlada pustila plesati po naši volji. Sedaj pa se nam dozdeva, da so odprli oči!!! (?? Ured. »Ed.«).

Marsikdo bo zmigal z rameni, češ, to je domišljija, to ni mogoče. Ne bomo trdili, da je vse to resnično do pičice, ali zatrditi moremo, da nam je vse to sporočeno, kakor smo povedali zgoraj.

Vesti iz Kranjske.

* Gimnazija v Kranju bo tudi prihodnje šolsko leto zopet izvrstno obiskana. Ravnateljstvo je prosilo občino, naj ona prekrbi v bližini gimnazije za prihodnje šolsko leto pripravno sobo, ker radi mnogih vsporednic ni več prostora v novem gimnazijskem posloju.

* Novo klavnico zgrade v Kranju in so že došli načrti. Stroški za to napravo bodo znašali 40.000 K.

* Deželna podpora. Občinama Velike Peze in Zagorica v Zatiškem okraju, ki sta bili po toči hudo prizadeti, je deželni odbor dovolil za nakup semen in živil vsaki po 300 K podpore; po toči poškodovanim v v občini Trnovo na Notranjskem pa 3000 kron.

* Zgradba jubilejskega mostu namesto dosejanega mostu v Ljubljani se povspesi tako, da bo most že letos docela gotov. Začasna brv za pešce poleg projektovanega mostu je že dogotovljena.

* Osebnosti. Za evidenčna geometra na agrarnih operacijah na Kranjskem sta imenovana gg. evidenci elev Ferdinand pl. Kleinmayer in pristav Alojzij Čadež.

* Germanizacija na »Dolenjskih železnicah«. Pod tem naslovom smo prejeli: V vozovih »Dolenjskih železnic« se nahajajo samo v nemškem jeziku sledeči napisi: Es wird ersucht nicht auf den Fussboden der Wagen zu spucken«. Torej so sami Nemei taki ostudneži, da pljuvajo po tleh; Slovencem pa ne treba tacega opomina.

Odlikujejo nas, bi si človek mislil, če ne bi vedel, da se tudi na teh železnicah šopiri

zgoj nemškutarija in germanizacija. Le malo kje ti razveseljuje rodoljubno oko kaj slovenskega; skoraj same »Kundmachung«, »Aviso« itd. vidiš na kolodvorih »Dolenjskih železnic. In če poleg tega še pomislimo na deficit, ki ga plačuje slovenska dežela Kranjska, potem se nam zdi tako postopanje upravnega sveta naravnost nečuvno.

Kak hrup bi zagnali Nemei ali Italijani po svojih časopisih in shodih, bi interpelirali itd., če bi bil kje kak samoslovenski napis! A kranjski Slovenci? Oh saj nimajo časa, kdo bi pa klerikalnega in liberalnega zmaja pobijal in krotil?! Kaj čuda potem, da Slovence povsod prezirajo. Kar je, pa je: sami smo krivi, da se nam tako godi!

Istrijan na potovanju.

Štajerske vesti.

— Biskup Strossmayer je odšel s Slatine, kamor hodi že 36 let. Ob odhodu so se mu prišli pokloniti odlični Hrvati, mej njimi tudi tržaški škof Šterk. Tudi bližnji ugledni Slovenci in duhovniki so v lepem številu počakali priljubljenega jugoslovanskega vladiko ter ga iskreno prosili, naj ne naredi veselja slatinskim nemškutarjem, ampak naj v prihodnje zopet pride mej nje kakor dober oče mej svoje deo. Izročili so mu tudi šopek evetja. Mili vladika se je pristržno zahvaljeval ter obljubil da mogoče drugo leto zopet dojde med nje.

— »Prosem za farkartona Wien za ti erschte Classe«. To krasno slovensko priporočajo nemški listi poslanec Šukljeju, ki je v Rušah pri Mariboru slovenski zahteval železniški vozni listek, a je bil od dotičnega železniškega uradnika zavrnjen, naj g. Šuklje govori nemški. Vsled tega je bil objestni uradnik premeščen. Seveda so nemški listi vsled tega zelo hudi na g. Šukljeja ter pravijo, naj bo v drugič toliko prijazen, pa naj mesto v »nov-slovenskimi« zahteva vozni listek v zgorajšni obliki. Kako skromni so ti Nemei, ki ne zahtevajo nič manj od izobraženega Slovenca, nego da bi svoj jezik na najgorostasnejši način sam smešil — njim na ljubo!!

— Slomščekov duh še vedno blagonosno deluje. Včeraj smo poročali da je policijski svetnik v Ljubljani, gosp. Francišek Podgoršek v svojem rojstnem kraju Ponikvah v spomin Slomščeku na lastne stroške ustanovil ljudsko knjižnico, katero dne 26. novembra t. l., t. j. na rojsten dan Slomščekov, izročil v uporabo svojim sorjakom Ponikovljanom. Poleg tega pa se je na predvečer Slomščekove slavnosti vršil sestanek ponikovljskih akademikov in srednješolcev pod predsedstvom g. Josipa Podgorškega, kr. profesorja v Zagrebu, na katerem je bil jednoglasno sprejet predlog gospoda magistr. pol. svetnika Franciška Podgorškega v Ljubljani, da se v trajen spomin na Slomščka ustanovi zaklad za Slomščekovo ustanovo za uboge dijake. Rešile so se tudi že vse podrobnosti glede nabiranja oziroma vplačevanja in obrestonosne naložitve denarja ter se je tudi sestavil odbor, kateremu načeljuje imenovani gosp. mag. pol. svetnik Fran Podgoršek. — Slomščekov duh še ni izumrl, on živi dalje v rodoljubnih in prosvetnih delih. Slava možem, ki na tako primeren način slave spomin velikega škofa Slomščka, ki je med Slovenci bil samo eden!

Razne vesti.

Velika nesreča na železnici, le nekoliko kilometrov oddaljeno od Rima, se je prigodila v noči med 12. in 13. t. m. Na vlak, ki je odšel iz Rima ob 11. uri, je počil stroj in vlak se je moral ustaviti. V isti hip se je pa zgodilo nekaj zelo zelo sumljivega, zgorel je eden brzovajnih drogov in vsled tega so zgorele tudi vse žice, čemur je bila posledica, da niso mogli brzovajiti v Rim o dogodivši se nesreči. Ker torej v Rimu niso vedeli, kaj se je zgodilo in da ponesrečeni vlak stoji na progi, so odpustili drugi vlak, ki je veselo drčal po nočni tmimi, dokler se ni z grozovito silo zagnal v vlak, stoječi na progi. Kaj se je zgodilo potem, si čitatelj sam misli. Bilo je mrtvih in mnogo ranjenih, ki so jih vlačili iz ruševin porušene železniških vozov. Ali tu je zopet sumljivo, jako sumljivo, da drugemu, poznejemu vlaku niso dajali nobenih predpisanih znamenj v svarilo. Sum pa dobiva temveč hrane po dejstvu, ker so se v prvem vlaku vozili odposlanec kralja belgijskega na pogrebu kralja Humberta in ruski

veliki knez Peter Nikolajevič s soprogo mit Milico, starejo hčerjo kneza črnogorskega in sestre Jelene, kraljice italijanske, Kralja Viktorja III. in kraljico Jeleno je tako pretresla in prestrašila vest o tej nesreči, da sta takoj po noči, v kočiji, hitela na lice mesta. Veliki knez Peter Nikolajevič in soproga sta ostala neranjena, pač pa je odposlanec kralja belgijskega težko ranjen. Vse ranjence so preveli v Rim, deloma v vojaško, deloma v civilno bolnico. Kralj in kraljica sta takoj v jutro obiskala ranjence. Listi mečejo krivdo na tej nesreči na slabo organizacijo službe na italijanskih železnicah in očitajo železniškim družbam, da radi denarnih koristi spravljajo v nevarnost interese občinstva.

Brzovajna poročila.

Admiral Spaun na potovanju.

DUNAJ 13. (K. B.) Poveljnik mornarice, admiral Spaun, je odpotoval v Maribad.

Imenovanje.

DUNAJ 14. (K. B.) »Wiener Zeitung« javlja: Njegovo Veličanstvo cesar je imenoval stolnega vikarja Mateja Cozzo kanonikom katedralnega kapitlja v Poreču.

Pokop kralja Humberta.

RIM 14. (K. B.) Sinoči so v panteonu končno shranili truplo kralja Humberta. To je bila svečanost strogo zasebnega značaja.

Smrt šahista Steinitza.

NEW-YORK 14. (K. B.) Šahovski mojster Steinitz je v nedeljo umrl.

Lord Salisbury v Vogeza.

LONDON 14. (K. B.) Po nasvetu zdravnikov se je Lord Salisbury odpeljal včeraj v Schlucht v Vogeza, kjer misli mesec dni ostati. Salisbury bode iz Schluchta opravljal posle svojega ministerstva.

Dalje na četrti strani.

Zaloga in tovarna

pohištva vsake vrste
od
Alessandro Levi Minzi v Trstu.
Piazza Rosario 2. (šolsko poslopje).

Bogat izbor v tapetarijah, zrealih in slikah. Ilustriran cenik gratis in franko vsakemu na zahtevo.

Cene brez konkurence.
Predmeti stavijo se na brod ali železnico brez da bi se za to kaj zaračunalo.

OBUVALA!

PEPI KRAŠEVEC
pri cerkvi Sv. Petra (Piazza Rosario pod ljudsko šolo)
priporoča svojo

bogato zalogo raznovrstnega obuvanja za gospode, gospe in otroke.
Poštne naročbe se izvrše v tistem dnevu. Odpošiljatev je poštne prosta.

Prezema vsako delo na debelo in drobno ter izvršuje iste z največjo natančnostjo in točnostjo po konkurenčnih cenah.

Za mnogobrojne naročbe se priporoča
Josip Stantič
čevlj. mojster

Proti kašlju,

grlobolu, hripavosti, upadajo glasu, kataru itd.
zahtevajte vedno

Prendinijeve pastilje

Čudovit učinek pri povzih, govornih, prepovednikih, učiteljih itd.

Dobivajo se v škatljicah v Prendinijevi lekarni v Trstu in v vseh tukajšnjih boljših lekarnah kakor tudi po celi Evropi.

MATTONIJEV

GISSHÜBLER

naravna
alkalična kislina

Velika zaloga

solidnega pohištva in tapecarij
od
Viljelma Dalla Torre v Trstu
Trg San Giovanni hšt. 5. (hiša Diana).

Absolutno konkurenčne cene.
Moje pohištvo donec srečo.

Španski parlament.

SAN SEBASTIAN 14. (K. B.) Predno se kraljica-vladarica povrne v Madrid, podpiše odlok, s katerim se sklicuje parlament za prve dni novembra.

Iz srbske vojske.

BELIGRAD 13. (K. B.) Srbski uradni viri zatrjujejo nasproti raznim govoricam, razširjenim v inozemstvu, da 1. polk obdrži ime kraljice Natalije ter da 8. polk, čegar imejteljica je kraljica Draga, dosedaj ni imel nobenega imena, kakor tudi višja ženska šola v Belemgradu ne.

V spomin kralja Humberta.

RIM 13. (K. B.) Kralj Viktor Emanuel je daroval v spomin kralja Humberta 100.000 lir za ubožce v Rimu in 50.000 lir za ubožce v Turinu.

Vojna v južni Afriki.

LONDON 13. (K. B.) Reuter javlja včeraj iz Ermela: General Buller je prispel v Ermelo. Boereci so se umaknili.

LONDON 14. (K. B.) »Daily Mail« javlja včeraj iz Lourensu Marqueza: Boereci so zapustili Machasdorp ter so siloma zasedli Wattervaalonder. V soboto je zgorel večji del šotorov v taborišču Luisa Bothe pri Dalmanthui.

Ustaja na Kitajskem.

DUNAJ 13. (K. B.) Brzjavka iz Tokia z dne 10. t. m., ki jo je dobila »Pol. Corr.« na razpologo, poroča, kako so Rusi zasedli Niutšvang. Dne 5. t. m. so razobesili rusko zastavo na poslopju carinskega urada. Admiral Aleksjev je priobčil konzularnim zastopnikom, da se uvede začasna ruska uprava in sicer v korist Rusov, inozemcev in Kitajcev, ki bodo tudi nadalje uživali svoje predpravice.

DUNAJ 13. (K. B.) »Wiener Abendpost« priobčuje poročilo častnika Stennerja s ces. ladije »Zente« o vzetju trdnjav v Takuu.

DUNAJ 13. (K. B.) »Wiener Abendpost« poroča, da se generalnega štaba stotnik Vojčik, ki je dodeljen štabu Walderseejevemu, istemu pridruži dne 25. t. m. v Neapelju.

LONDON 13. (K. B.) »Times« javlja dne 3. t. m. iz Tientsina: Glasom verjetnih vesti iz Pekinga raste upliv Yunglujev, ki se zavzema za tujce ter jih hoče rešiti.

LONDON 13. (K. B.) Reuter javlja dne 6. t. m. iz Tientsina: Dva verodostojna brzosa, ki sta zapustila Peking dne 1. t. m., javljata: Cesarica je poslala poslanikom živila za nekoliko dni. Ko je prispel general Li-Ping-Heng, je postavil na mestni zid bližu poslaništev dve bateriji, ki sta dva dni hudo streljali na poslopja poslaništev. Nekega misijonarja, ki je skušal spraviti poslanikom živeža, so umorili sveta.

KOLONIJA 13. (K. B.) »Köln. Zeitg.« javlja iz Pariza: Da se dosadaj ni odgovora na vprašanje Nemčije glede vrhovnega poveljništva, izročena grofu Walderseeju, to je razlagati tako, da se zamore to vprašanje rešiti le v ministerskem svetu in s pritrjenjem predsednika republike, ki je pa sedaj odsoten. Čim se Loubet povrne v Pariz, bo takoj sejal ministerskega sveta.

Trgovina in promet.

Uvod v nauk o trgovini.

II. del.

Trgovina z blagom.

Prvi oddelek.

(dalje)

Blago razločujemo v surovine, ne-gotove in gotove izdelke, kakor so nastali v raznih panogah industrije, ki se druga drugo dopolnjujejo. Ene tovarna spravlja na trg gotovo blago, ki so za drugo tovarno zopet le surovine. Bombaž je surovina za predilnice; sukance pa je zopet surovina za tkalce, ki izdelujejo tkanine iz bombaža. Usuje je negotov izdelek in zopet surovina za čevljarstvo obrt itd.

Imeni: preparati (pripravki) in konserve (konservirani obrabiti, obvarovani) pomenjati, da so surovine dobile po sušenju v dimu ali v zraku, po soljenju itd. veliko trpežnost ter lastnost, da jih je mogoče prevažati. Take izdelke pa vendar računamo k surovinam, n. pr. ribe, konserve mesa, posušena zelišča itd.

Najnavadnejša zaznamovanja v trgovinskem prometu so naslednja:

1. Trgovina z deželnimi pridelki (produktna trgovina). Semkaj spadajo prirodni izdelki posamičnih dežel n. pr. žito, vino, hmelj, semenje, volna, les, olje, špirit. 2. Trgovina s specerijskim ali kolonijskim (kolonijskim) blagom,

ki obsega zlasti prekomorske izdelke: kavo, kakao, čaj, dišave južno sadje, bombaž, pa tudi deželne izdelke, kakor sladkor iz pese, riž itd.

3. Trgovina z materijalnimi blagom (drogverije, mirodilnice). Sem spadajo medicinski izdelki (vraštva), kemični izdelki (kemikalije), pa tudi vsa barvila.

4. Trgovina z manufakturnim blagom. Manufakt pomenja prav za prav izdelek rok. Torej bi obsegala manufaktura izdelke rokodelstva; dandanes pa razumemo pod manufakturnim blagom bombažne tkanine (kotone) in tanke volnene in poluvolnene tkanine. kakor jih izdelujejo tovarne s pomočjo strojev. Prodajo tkanin na drobno imenujemo trgovino s krojnimi blagom.

5. Trgovina z drobnimi blagom (drobnino) se peča z blagom majhnega obsega, ki se ne meri in ne vaga, kakor kovinsko blago in lesnine za gospodinjstvo in za hišo sploh, igrače, lepotine (lišp) iz zlatih in navadnih kovin itd.

Trgovina s knjigami, umetninami in muzikalijami. Semkaj spadajo izdelki knjigo- in kamenotiska, kakor so knjige, mape, slike itd., torej predmeti književne ali umetniške vrednosti. Knjigotrstvo se v marsičem razločuje od ostalih trgovinskih otrok. Založnik, ki kupuje knjige od pisateljev ter jih daje tiskati, je v tem slučaju veliki trgovec (grosist), poverni knjigotržec, ki ima skladišče raznih knjig, ali umetnin in muzikalij, je detaljist. Komisijonar je prekupee; on razdeljuje knjige, ki jih je sprejel od založnika med poverne knjigotržce svojega okraja.

FILIJALKA
C. kr. priv. avstr. kreditnega zavoda
za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vrednostnih papirjih na	V napoleonih na
4-dnevni izkaz 2 1/2%	30-dnevni odkaz 2 1/2%
30- " " 3 3/4%	3-mesečni " 2 1/2%
	6- " " 2 1/2%

na pisma, katera se morajo izplačati v sedanjih bankovcih avstrijske veljave, stonijo nove obrestne takse v krepst z dnem 24. junija, 28. junija in odnošno 20. avgusta t. l. po dotičnih objavah.

Okrožni oddel.

v vredn. papirjih 2% na vsako svoto. V napoleonih brez obresti.

Nakaznice

na Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Tropave, Reko kako v Zagreb, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradec, Sibinj, Inomostu, Czovec, Ljubljano, Linc, Olomeu, Reichenberg, Saaz in Solnograd, brez troškov.

Kupnja in prodaja

bitku 1% provizije.

Inkaso vseh vrst pod najumestnejšimi pogoji.

Predujmi

Jamčevne listine po dogovoru. Kredit na dokumente v Londonu, Parizu, Berlinu ali v drugih mestih — provizija po jako umestnih pogojih.

Kreditna pisma na katerokoli mesto.

Vložki v pohrano.

Nasha blagajna izplačuje nakaznice narodne banke italijanske in italijanskih frankih, ali pa po dnevnem kursu.

Sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, zlati ali srebrni denar, — inozemski bankovci itd. po pogodbi.

Trgov.-obrtna registrirana zadruga

z neomejenim jamstvom.

V GORICI, semeniška ul. št. 1., I. nadstr.

Obrestuje hranilne vloge, stalne, ki s. nalože za najmanj jedno leto po 5%, navadne po 4 1/2% in vloge na Conto-corrent po 3.60%. Sprejemajo hranilne knjižice družnih zavodov brez izgube obresti ter izdaja v zameno lastne. Rentni davek plačuje zadruga sama.

Daje posojila na poroštvo ali zastavo na 5letno odplačevanje v tedenskih ali mesečnih obrokih, proti vknjižbi varščine na 10letno odplačevanje, v tekočem računu po dogovoru.

Sprejema zadružnike, ki vplačujejo delež po 300 kron po 1 krono na teden, ali daljših obrokih po dogovoru. Deleži se obrestujejo po 6.15%.

Vplačevanje vrši se osebno ali potom položno na čekovni račun št. 842.366.

Uradne ure: od 9—12 dopoldne in od 3—4 popoldne; ob nedeljah in praznikih od 9—12. dopoldne.

Mala oznanila.

Pod to rubriko prinašamo oznanila po najnižjih cenah. Za enkratno insercijo se plača po 1 nvc. za besedo; za večkratno insercijo pa se cena primerno zniža. Oglasi za vse leto za enkrat na teden stanejo po 10 gid. ter se plačujejo v četrtletnih anticipatnih obrokih. Najmanjša objava 30 nvc.

V Trstu.

Zaloga likerjev v sodčih in buteljkah.
Perhauc Jakob ulica Acquedotto 8
Zaloga vsakovrstnih vin in buteljk. Postrežba točna, cene zmerne.

Kreme.

Potočnik Fran ima gostilno v ulici Ireneo št. 2, toč. istrsko, dalmatinsko in belo vipavsko vino ter Steinfeldsko pivo vsaki čas mrzle jedi. Odprto vedno do polnoči.

Obuvala.

Rehar Peter ulica Riborgo št. 25. Velika zaloga in delavnica vsakovrstnega obuvala po naročbi.

Pekarne in sladčičarne.

H. Stibel Piazzetta S. Giacomo št. 3 (Corso) filijalka ulica Riborgo 15. ima veliko pekarno in sladčičarno. Vedna zaloga vsakovrstnih tort, krokanov, konfetov, raznovrstnih sladčič v kosih in v škatljicah, finih biškotov, različnih likerjev in vin v buteljkah za poroke, birme, krste in druge slavnostne prilike. Vsakovrsten, vsak dan večkrat pečen fin in navaden kruh se razpošilja po pogodbi in naročilu franco na dom in trgovcem v razprodajo.

Jak. Perhauc Ulica Stadion št. 20, pekarna in sladčičarna, svež kruh večkrat na dan, prodaja moke. Vsprejema tudi domači kruh v pečivo. Postrežba točna.

Kavarne.

Anton Šorli priporoča svoji kavarni »Commercio« in »Tedesco« ki sti shajališči Slovencev. Na razpologo so vsi slovenski in mnogi drugi časniki.

Trgovci.

Fran Hitty Ulica Barriera vecchia št. 13 prodajalnica vsakovrstnega manufakturnega blaga in drobnarij. Na zahtevanje se pošiljajo vzorci tudi na deželo.

Oglje in drva.

Muha Josip v ulici del Torro št. 12 priporoča svojo dobro preskrbljeno zalogo oglja in raznega kuriva kakor premoga, koka, trtega lesa itd. Svoji k svojim!

Pohišstvo.

Prva slovenska izdelovalnica in zaloga zaznovrstnega pohištva lastnega izdelka. Sprejemam naročbe po načrtu. Delo fino in trpežno, cene brez konkurence. Za mno. obrojne naročbe se toplo priporoča svojim rojakom v mestu in na deželi v smislu gesla »svoji k svojim.« Andrej Jug v Trstu ulica S. Lucia 14 (zadej c. kr. deželne sodnije.)

Slovenec priporoča svojo veliko prodajnico in izdelovalnico vsakovrstnega pohištva in popraviljenje istega po cenah ki zadovolje gotovo vsakega gosta. Za obilne obiske se priporoča Ivan Cink, ulica S. Daniele št. 2.

V Gorici.

Civilni in vojaški krojač.

C. kr. privilegirani kroji vsakemu koj razumijivi krojiti

Martin Poveraj v Gorici na Travniku št. 22 I. n. ima izborno zalogo vsakovrste blaga za obleke iz inozemskih in avstrijskih tovarn in gotovih oblek, dežnikov in sobnih plaščev za vsako sezono. Vse po naj-novejši modi.

Voščene sveče.

J. Kopač svečar v Gorici ulica Sv. Antona št. 7 izdeluje sveče iz pristnega čebelnega voska. Za pristnost jamči s 2000 k. Za obilne naročbe se priporoča prečastiti duhovščini, cerkvenim oskrbništvom ter slavnemu občinstvu.

Tovarna nadplato (Schuh ob ertheil) tvorniško zalogo usnja in podplato, vse potrebščine za čevlarje, sedlarje, knjigoveze, itd. ter glavno zalogo voščila (biksa) družbe Sv. Cirila in Metoda v Ljubljani ima trvdka Ivan Drufovka Gorica Travnik 5 Filijalki v Komnu in Sežani. Ceniki zastoj in franco naročila točna.

Gostilna

Andemo de Franz

Via della Geppa št. 14.

toči izvrstno belo vipavsko ter istrsko in dalmatinsko črno vino. Dobra kuhinja, domače klobase. Gostilna je odprta vedno do 1. ure popolnoči. Za obilen obisk se priporoča **Jožef Furlan.**

Nikaka skrivnost ni več,

da si napravi vsakdo doma sam brez vsake priprave in težave najfineje likerje po francoskem sistemu s pomočjo ekstraktov, ki stanejo za po 5 litrov likerjev: **Tropinovec, Absint, Vermut, Ruski pelinovec, Češki liker, Kimel po 80 kr.; Slivovec, Rum, Češnjavec, Alaš, Alpski liker po 85 kr. in Konjak, Benediktinec, Char-treuse, Pilzenski liker po 95 kr.** Razpošiljam proti predplačilu v znamkah ali poštno nakaznico; po poštnem povzetju 10 kr. več. Vsaki pošiljavi pridenem navodilo kako se napravi liker. Preprodajalec, če naročijo več blaga, se cene mnogo znižajo.

Anton Rukavina

TRST - Via Belvedere št. 23. - TRST

GORIŠKA LJUDSKA POSOJILNICA

registrovano društvo z omejeno zavezo, v Gorici

Gosposka ulica hšt. 7., I. nadstr. v lastni hiši.

Hranilne vloge sprejemajo se od vsacega, če tudi ni član društva in se obrestujejo po 4 1/2%, ne da bi se odbijal rentni davek.

Posojila dajejo se samo članom in sicer na menjice po 6% in na vknjižbe po 5 1/2%.

Uraduje vsaki dan od 9. do 12. ure dopol. in od 2. do 3. ure popol. razven nedelj in praznikov.

Stanje hran. vlog leta 1899. okroglo K. 1.400.000. Poštno-hran. račun št. 837.315.

Dr. JOSIP MARTINIS

doktor vsega zdravlilstva in specialist za očesne bolezni

ulica Valdirivo št. 3, I. nadst. Sprejema na domu vsaki dan od 8 do 8 3/4 zjutraj in od 1 do 2 popoldne in eventuelno od 4—5 popoldne.

Dr. Gustav Gregorin,

odvetnik,

via Molino piccolo 3. II.

sprejme v svojo pisarno pisarniškega večbenika.

Ugodna prilika.

Radi preselitve se proda v Komnu za neverjetno nizko ceno dve tikajoči se hiši (jedna dvonadstropna, druga jednonadstropna), bogato meblirani, z lepim dvoriščem, z dvema podzemeljskimi kletmi, hlevom, žganjarnico, vodnjakom, z razno kletarsko in gospodarsko opravo in lepo vredenim vrtom. Poleg tega še 10.437 m² velik, vzorno vreden vinograd, cepljen na ameriški podlagi v rofošk v 2. 3. in 4. letu starosti. Hiši ste kaj pripravni za obrt posebno pa za letovišnike ter bi z ozirom na neverjetno skromno ceno donášali velik letni dobiček. Iz prijaznosti posreduje **Josip Štrekelj v Komnu.**

BALONČKI S SVETILNICAMI

v narodnih in cesarskih barvah in bengalične luči, prodaja po najnižjih cenah trgovina s papirjem

LEONARD HORBER

TRST - ulica delle Torri - TRST,

Pozor perice!

Perite

perilo, okrožnike, pohišstvo, podove, stopnice itd. itd.

"ABLUVIA"

(milasta razkužljiva soda)

ki je ekonomična, zdravilna ter prihrani na času in delu.

Rabi se jo povsod namesto sode in mila.

Rabljiva tudi z morsko vodo.

Navodilo, kako jo je rabiti in prodaja na debelo se nahaja v

ulici S. Caterina št. 5.

Na drobno se prodaja v vseh drogerijah in prodajalnicah jestvin.